

TOPLUMSAL VE KÜLTÜREL İŞLEVİ YÖNÜNDEN YENİ GÖRÜŞ DERGİSİ¹

The Journal “Yeni Görüş” in Terms of Its Social and Cultural Function

İsmet TÜRKMEN*

Özet

Cumhuriyet tarihimizde süreli yayınlar, Türkiye’de toplum düzeni ve sosyal açılarından önemli bir yere sahip olmuştur. Bunun yanında, toplumsal dönüşümün kolaylıkla takibi açısından tarihsel bir belge olma özelliğine sahiptirler. Bu dergiler arasında önemli bir yere sahip olduğunu düşündüğümüz ‘Yeni Görüş Dergisi’ Nisan 1939’da yayın hayatına başlamış olup, Cumhuriyet ideolojisinin teoriden pratiğe doğru yol almasında fevkalade bir yere sahip olmuştur. Bu yayınlar ulusal kültür, sosyal dayanışma, ulusal bilinç ve benzeri alanlarda yaptıkları çalışmalarla ülkemizin gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Bu dergilerde yer alan yazılar sayesinde halkımızın uluslaşması alanında önemli mesafe alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplum Düzeni, Cumhuriyet İdeolojisi, Ulusal Kültür, Uluslaşma, Ulusal Bilinç.

Abstract

In Periodical Republic history, is important for the constitutional system and social politics in Turkey. Furthermore, it is a historical document of social dimension. ‘Yeni Görüş’ periodical that established on April 1939 is the expansion and extension social democracy thought. These institutions helped the development of Turkey by the works on national culture, social solidarity, national conscious. With the help of activities in these institutions Turkish society came close to nationalistic.

Key Words: Constitutional System, Republic Ideology, National Culture , Nationalistic, National Consciousness.

Giriş

Kastamonu’da basın hayatıyla ilgili ilk bilgiler 1868 yılına kadar gitmektedir. Sultan Abdülaziz’in padişahlığı sırasında Kastamonu’ya ikinci defa vali olarak tayin edilen Mehmet Reşid Paşa 1868 yılında şehirde matbaanın faaliyete geçirilmesine karar vermiştir. Matbaa için gerekli makine ve malzemenin İstanbul’dan getirilmesiyle aynı yıl “*Vilayet Matbaası*” açılmıştır. Bu açılıştan 4 yıl sonra 1872 yılında Vali Etem Pertev Paşa zamanında ilin ilk gazetesi olan “*Kastamonu Gazetesi*” yayın hayatına başlamıştır. Kastamonu Gazetesi, II. Meşrutiyet’e kadar ilde yayımlanan tek

¹ Bu çalışma, Kastamonu Valiliği tarafından 10 Ocak 2009 tarihinde Kastamonu’da yapılan Kastamonu’da Basın Sempozyumu’nda sunulmuş olan bildirinin genişletilmiş halidir.

* Okutman, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Bölümü Tokat.

gazete olup, 1908 yılından itibaren şehirde özel gazetelerin ve dergilerin yayımına başlanmıştır (Demircioğlu 1981: 1-2).

1908 yılında II. Meşrutiyet ile birlikte gelen basın hürriyeti, Kastamonu ilinde ilk olarak “*Köroğlu*”, sonrasında ise “*Serbaz*” ve “*Zafer*” gazetelerinin yayımına zemin hazırlamıştır. Cumhuriyet idaresi öncesinde resmî il gazeteleri dışındaki mahalli gazeteler yalnız abone ücretlerine, satışlarına, çıkarılanların şahsi gayret ve kalemlerinin gücüne dayanarak yayımlanmak zorunda kalmışlardır. Bu bakımdan bu dönemlerde gazete ve dergilerin çok zor şartlar altında yayınlarını sürdürdüklerini söyleyebiliriz. 1919 yılında yayın hayatına başlayan “*Açıksöz*” gazetesi, kendisinden evvel yayınlanan bu gazetelerden farklı olarak daha düzenli bir şekilde tasarlanmıştır. Modern gazetecilik teknikleri gözetilmek suretiyle yayınlanan “*Açıksöz*” gazetesi kendisinden sonra yayınlanacak olan gerek gazete gerekse dergilere örnek teşkil etmiştir.

Cumhuriyetin ilanından sonra 1 Eylül 1930 tarihinde haftada iki defa yayınlanmak üzere “*Doğruluk*” gazetesi çıkarılmış, daha sonra 19 Mayıs 1937 tarihinde de “*Doğru Söz*” adlı gazete yayın hayatına başlamıştır.

Kastamonu’da dergi yayımında Cumhuriyetle birlikte canlanmanın olduğu dikkati çekmektedir. 1 Ocak 1924 tarihinde mesleki amaçlı yayınlanan “*Birlik*” ve 19 Ağustos 1927 tarihinde mizahi amaçlı yayınlanan “*Çalçene*” adlı dergiler 15 gün arayla çıkarılmışlardır. 1931 yılında yayınlanmaya başlayan “*Kastamonu Lisesi*” dergisi ise ayda bir defa olmak üzere yayınlanmıştır (Tülbentçi 1941: 80).

1 Nisan 1936 ve 1 Temmuz 1936 tarihleri arasında yayınlanan “*İlga*” dergisi kendisinden önce yayınlanan dergilerden gerek içerik gerekse şekli anlamda farklılık taşımıştır. Kastamonu Halkevi’nin aylık yayın organı olarak toplam 5 sayı çıkarılmış olan derginin isminin altında “*Kastamonu Halkevinin Aylık Kültür Dergisi*” ibaresi yer almaktadır. Yazı İşleri Müdürlüğünü Vasfi Mahir Kocatürk’ün üstlendiği derginin basımı, Kastamonu’da Vilayet Matbaası’nda yapılmıştır. İlga dergisinin ilk sayısında yayınlanma amacı şu şekilde ifade edilmiştir: “*Birçok kültür kurumu ve kültürlü adamları olan Kastamonu’nun fikir hareketlerine tercüman olmak; ilin tarihi, ekonomik ve sosyal bütün hususiyetleri ile ilgilenerek Kastamonu’yu daha yakından tanımak ve onu yükseltmeye çalışmak, yurt içindeki kültür hareketlerini izleyerek okuyucuları haberdar etmek; Avrupa edebiyatının tanınmış sanatkarlarından tercüme*

Toplumsal ve Kültürel İşlevi Yönünden Yeni Görüş Dergisi

neşrederek edebiyat zevkini aşlamaya ve yüceltmeye çalışmak; halkı cumhuriyet, millet ve devrin fikirleri yönünden aydınlatmak.”²

Ilgas dergisinin kapanmasının ardından, Nisan 1939 tarihinde yayın hayatına “Yeni Görüş” ismiyle başlayan dergi, Kastamonu Halkevi’nin “*maddi ve manevi himayesine*”³ alınmak suretiyle Kastamonu Valisi Avni Doğan’ın desteğinde çıkarılmıştır. Yeni Görüş dergisi gerek yayın politikası gerekse Halkevi desteğinde çıkarılması yönünden Ilgas dergisinin bir devamı gibi düşünülebilir. Mart 1940 tarihine kadar 1 yıl süreyle 12 sayı olarak yayınlanan Yeni Görüş dergisi Kastamonu basın hayatında önemli bir yere sahip olmuştur.

“Yeni Görüş” adıyla yayın hayatına Nisan 1939’da başlayan derginin ismi yazarlarının şu izahatlarından da anlaşılacağı üzere; “*İnsan inanabilmek için, mutlaka muayyen hayat ve kâinat telakkilerine sahip olmak zaruretindedir. Bu hayat ve kâinat görüşleri bir mutaassıbın cahilane görüşleri değil, ilmin tekniğin ve hayat realitelerinin direklerine dayanan bir görüş olmalıdır. Derginin en büyük hedeflerinden birisi dar görüşlülük ve mutaassıp görüşlülükle elinden geldiği kadar mücadele etmektir.*”⁴ şeklinde tespit edilmiştir. Bu ifadeler ışığında halka “Yeni Görüş” dergisi vasıtasıyla öncelikli olarak Cumhuriyetin temel değerlerinin kazandırılmak istendiği ifade edilebilir.

Yayın hayatına “Yeni Görüş” ismiyle başlayan derginin ilk sayısında derginin çıkış amacı şu şekilde belirtilmiştir:

“Dergimizin kabında yazılı olan ilim, fikir, sanat tabirleri mecmuamızın hangi nevi emellerin peşinde koştuğunu anlatmaya kâfi ise de ilmi, edebi ve fikri cereyanlardan hangisinin mürevvici olduğunun bir parça izahı dergimizi eline alacak ve okuyucularla daha açık bir şekilde takip edeceği mesleki anlatmış olacaktır. Bu dergiyi çıkaran arkadaşlar şu noktada tamamen müttefiktirler. Muayyen bir ülkeye, muayyen bir hayat telakkisine, muayyen bir dünya görüşüne dayanmayan her hareket her hamle yavandır ve noksandır...İsteğimiz Türk gencine, maddeten ve manen yardımdır.”⁵

² “Başlarken”, *Ilgas*, Yıl: 1, Sayı: 1, Nisan 1936, s.1; Ilgas Dergisi’nin içeriği hakkında bakz. (Yıldız 2005: 231-236)

³ “Maksat”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.2.

⁴ “Maksat”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.1.

⁵ “Maksat”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.1-2; Derginin Kastamonu Halkevi’nin maddi ve manevi himayesinde kurulması bu esasların hassasiyetle gözetileceğinin de

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere, dergi milli kültüre ait her türlü ögenin araştırılması amacına hizmet etmeye yöneliktir.

Aylık ilim, fikir ve sanat dergisi olarak çıkarılan Yeni Görüş Dergisi'nin, aylık fiyatı 10 kuruş olup yıllık abonelik fiyatı 120 kuruştur⁶. Nisan 1940 yılına kadar 12 sayı çıkarılan derginin sahibi İrfan Alıcıoğlu olup, Mesul Müdürlüğünü de Osman Faruk Verimer yapmıştır. (Demircioğlu 1981: 187)

Yeni Görüş Dergisi'nin ilk sayısında yer alan “*Muayyen bir ülküye, muayyen bir hayat telakkisine, muayyen bir dünya görüşüne dayanmayan her hareket her hamle yavandır ve noksandır.*”⁷ ifadesinden de anlaşılacağı üzere, derginin bir ülkü dergisi olduğu ve “*söz ve hareket birliği*” sağlama amaçlı yazıların yayınlanacağı anlaşılmaktadır.

Derginin yazar kadrosu oldukça geniştir. Dergide başyazarlık uygulaması olmayıp “*Yeni Görüş*” ibaresi konulmak suretiyle derginin yayın kadrosunun o ayın önemli bir olayına ilişkin ortak kanaati kaleme alınmıştır. Dergide en fazla yazısı yayınlananlar Osman Faruk Verimer⁸, İhsan Ozanoğlu⁹, İrfan Alıcıoğlu, Avni Doğan, Naci Çatalgil, A. Şevket Bohça,

teminatı niteliğindedir. Halkevleri, faaliyette buldukları dönem içinde çok sayıda kitap, broşür ve dergi yayınlamıştır. Özellikle Halkevleri çıkardıkları dergilerde mevcut ideolojiyi halka benimsetme işlevinin yanı sıra çıkarıldıkları çevrenin tarihi, coğrafi, ekonomik ve sosyo-kültürel özelliklerine ilişkin araştırmalara da yer vermiş ve dergiyi çıkaran Halkevinin tarihçesi ve çalışmaları açısından da önemli bir kaynak olmuştur.

⁶ Açıksöz Matbaası'nda basılan dergi, 20x28 cm boyutlarında çıkmış ve yazılar iki sütun şeklinde basılmıştır. Dergide çok sık olmamakla birlikte, fotoğraflara yer verilmiş ve kapakta genellikle derginin içeriğine yer verilmiştir. Dergi kapağı hariç 16 sayfa olarak düzenlenmiştir.

⁷ “Maksat”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.1.

⁸ Osman Faruk Verimer, 1908 yılında Yozgat'ta dünyaya gelmiştir. İzmir Muallim Mektebi'ni 1927 yılında bitirmesinin ardından, öğrenimine Berlin'de devam etmiştir. 1932 yılında Kastamonu Lisesi'nde Almanca Öğretmenliği ve Müdür Yardımcılığı görevlerini yürütmüştür. 1942 yılında Zonguldak Lisesi Müdürlüğü'ne tayin edilen Verimer, MEB Müsteşarlığı yapmıştır. Ayrıntılı bilgi için bakz. (Demircioğlu 1981:48.)

⁹ İhsan Ozanoğlu, 15 Nisan 1907 tarihinde Kastamonu'da dünyaya gelmiştir. Babası, zamanın ünlü mevlithanı ve tasavvuf musikisi temsilcisi olan Şekerci Ahmet Efendi, annesi ise o devrin bilgin bir kadını olarak tanınan Hafıza Emine Hanım'dır. Ozanoğlu ilk olarak öğrenimine Nasrullah İptidai Mektebi'nde daha sonra Darulhilafe Medresesi'nde devam etmiştir. 1928 yılında İstanbul Öğretmen Okulu'nu bitiren Ozanoğlu Kastamonu köylerinde 10 yıl öğretmenlik yaptıktan sonra merkeze bağlı okullarda edebiyat, müzik ve din dersleri vermiştir. Ozanoğlu öğretmenlik görevinin yanında uzun bir dönem camilerde tefsir, hadis ve fıkıh dersleri vermiştir. 1946 yılında Kastamonu İl Kütüphanesi Müdürlüğü'ne getirilen Ozanoğlu 1963 yılında emekliye ayrılmıştır. Çok sayıda kitap ve risale yazan Ozanoğlu bu

Toplumsal ve Kültürel İşlevi Yönünden Yeni Görüş Dergisi

Rıfat Ilgaz, Sabri Tümkor, M. Nasih Güngör, Emrullah Demirkaya, Behçet Kemal Çağlar, Ali Oğuz, Adnan Ertuna, Esat Egesoy, Sabri Tümkor, Dr. Muin Tayanç, Sebahattin Batur'dur.

Dergide yayınlanacak olan yazıların yayın politikası ifade edilen ölçüler gözetilmek suretiyle konu başlıkları ve yazıların nitelikleri şu başlıklar altında incelenebilir:

1. Dil, Edebiyat ve Sanat İçerikli Yazılar

Yeni Görüş Dergisi'nin yayınlandığı dönem gerek harf gerekse dil inkılâbına yönelik çalışmaların yoğun bir biçimde yaşandığı süreci içine almaktadır. Türk dilinin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalara sıklıkla dergide yer verilerek, Türk dilinin yabancı kelimelerden arındırılması üzerinde hassasiyetle durulmuştur. Bu hususta, “*Neşriyat Kongresi*” dolayısıyla derginin 2. sayısında, geniş halk tabakalarının, okumaya yönlendirilmeleri ve onların muhtaç olduğu okuma materyallerinin bol ve zahmetsizce sağlanması üzerinde durulmuştur.

Derginin bu yazısında bu geniş halk kitleleri arasında özellikle Anadolu köylüsünün severek okuduğu ve okumak için aradığı eserlere ağırlık verilmesi istenmiştir. Bu nitelikteki eserlerin köyde yaşayan vatandaşlara sağlanması sayesinde bu insanların daha iyi tanınarak eğitilebileceklerine işaret edilmiştir. Böylelikle, Atatürk İnkılâpları'nın kırsal kesimde yaşayanlarca kazanımının önemine değinilmiştir¹⁰.

Derginin 6. sayısında “26 Eylül” başlıklı yazısında “*dil birliği*” üzerinde durulmuştur. 26 Eylül 1932 tarihi, dil alanında bu birlikteliğin tatbik sahasına konulduğu gündür. Bir milleti teşkil eden fertlerin birbirine her sahadaki yakınlığının ilk şartının ve en önemli unsurunun dil birliği sayesinde olacağı, Türk İnkılâbı'nın her manada ve her sahadaki birliği ifade ettiği bu yazıda önemle belirtilmiştir. Milli sınırlar içerisinde milli birliğin

eserlerden sadece 115'ini bastırabilmiştir. Eserlerinin bir kısmı Kastamonu'nun yöresel ve tarihi özelliklerini kapsamakla birlikte, büyük çoğunluğu folklor, İslami bilgiler ve şiir kitaplarından oluşmaktadır. Ozanoğlu; çok yönlü araştırmacı kişiliği, incelemeleri ile ülke kültürümüze, edebiyat dünyamıza ve halk müziğimize büyük katkı sağlamıştır. Ozanoğlu, 13 Şubat 1981 tarihinde Kastamonu'da vefat etmiştir. Ayrıntılı bilgi için bakz. (Zengin 2001: 197-208); (Ozanoğlu 2001: 333-342.)

¹⁰ “Neşriyat Kongresi Dolayısıyla”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:2, Mayıs 1939, s.1-3.

yaşatılmasının dil birliğinden geçtiğini ve herkesin anlayacağı bir dilin düzenlenmesi ile bunun mümkün olacağı ayrıca vurgulanmıştır¹¹.

Derginin hemen her sayısında bu çevrede yetişmiş kişilerin ve halk şairlerinin hayatları, eserleri hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır. Bu sahadaki çalışmaların tamamına yakını İhsan Ozanoğlu'na aittir. Ozanoğlu'nun dergide yer alan çalışmaları şunlardır: “XIX Uncu Asır Şairlerinden Kastamonulu Lütfi”¹², “Kastamonu Şairlerinden Mehmed Nabi”¹³, “Sivaslı Âşık Sabri”¹⁴, “Batumlu Yesarı”¹⁵, “Kastamonulu Âşık Meydani”¹⁶, “Kalecikli Mihradi”¹⁷

Dergide pek çok şiir yayınlanmakla birlikte bunların konusu daha çok Halkevleri, Atatürk, Cumhuriyet, doğa, aşk, Kastamonu ve doğal güzellikleri, Hatay, çocuk sevgisi ve kahramanlık olmuştur. Derginin yayınlanma ilkeleri doğrultusunda gerek dönemin sosyal sorunlarını ifade eden gerekse şairin ruh halini yansıtan şiirlere de yer verilmiştir. İhsan Ozanoğlu'nun Hatay'ın Türk topraklarına katılmasına ilişkin “Hatay Zaferi”¹⁸ adlı şiiri, M. Naci Çatalgil'in Mustafa Kemal Atatürk'ün ölüm yıldönümü münasebetiyle, “10 İkinci Teşrin”¹⁹ adlı şiirleri buna örneklerdir. Osman Faruk Verimer'in, “Göklere Doğru” adlı şiiri Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümü sonrasında Türk Milleti'nin ruh halini yansıtır niteliktedir²⁰.

Ayrıca, Osman Faruk Verimer'in, “Annem”²¹, “Sen ve Ben”²², “Toprağa Bağlıyım”²³, “Sonsuz Özleyiş”²⁴, “Akış”²⁵ adlı şiirleri dikkati çekmektedir. Bu eserlerin dışında şu şairlerin şiirleri de dergide yer almıştır:

¹¹ “26 Eylül”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:6, Eylül 1939, s.1-2.

¹² İhsan Ozanoğlu, “XIX Uncu Asır Şairlerinden Kastamonulu Lütfi”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.11-12.

¹³ İhsan Ozanoğlu, “Kastamonu Şairlerinden M. Nabi”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:2, Mayıs 1939, s.10-11.

¹⁴ İhsan Ozanoğlu, “Sivaslı Âşık Sabri”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:2, Mayıs 1939, s.9-10.

¹⁵ İhsan Ozanoğlu, “Batumlu Yesarı”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 3, Haziran 1939, s.10-11.

¹⁶ İhsan Ozanoğlu, “Kastamonulu Âşık Meydani”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 4, Temmuz 1939, s.10-12.

¹⁷ İhsan Ozanoğlu, “Kalecikli Mihradi”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:6, Eylül 1939, s.8-10.

¹⁸ İhsan Ozanoğlu, “Hatay Zaferi”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 4, Temmuz 1939, s.5.

¹⁹ M. Naci Çatalgil, “10 İkinci Teşrin”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:8, II. Teşrin 1939, s.16.

²⁰ Osman Faruk Verimer, “Göklere Doğru”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:8, II. Teşrin 1939, s.6.

²¹ Osman Faruk Verimer, “Annem”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.7-8.

²² Osman Faruk Verimer, “Sen ve Ben”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 3, Haziran 1939, s.6.

²³ Osman Faruk Verimer, “Toprağa Bağlıyım”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:6, Eylül 1939, s.4.

²⁴ Osman Faruk Verimer, “Sonsuz Özleyiş”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 7, I. Teşrin 1939, s. 4.

²⁵ Osman Faruk Verimer, “Akış”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:9, I. Kanun 1939, s.14.

Toplumsal ve Kültürel İşlevi Yönünden Yeni Görüş Dergisi

İhsan Ozanoğlu, “*Ilgaza Hasret*”²⁶; Sabahattin Batur, “*Seher*”²⁷; Rıfat Ilgaz, “*Kurumuş Çiçek*”²⁸, “*Uyku*”²⁹, “*Beklediğim*”³⁰; Ahmet Şevket Bohça, “*Temaşa*”³¹, “*Kış*”, “*Sonbahar*”^{32,33}

Derginin yayınlanma amacına uygun, halkın edebiyat ve fikir alanında aydınlatılmasına yönelik yerli ve yabancı hikâye, roman, masal ve tiyatro eserlerine de yer verilmiştir³⁴. Derginin amaçları arasında vurgulandığı üzere yabancı dillerle yazılmış dilimize, çevrilmeye faydalı yazılara ve Batı Edebiyatından yapılan tercümelere dergide rastlamak mümkündür³⁵. Bu eserler arasında en önemlileri; Osman Faruk Verimer’in Gerthart Hauptmann’dan tercüme ettiği, “*Tren Yolu Bekçisi Til*”³⁶, W. V. Goethe’den çevirdiği “*Faust*”³⁷ ve Timm Kröger’den çevirdiği “*Sis İçinde*”³⁸ adlı eserlerdir. Bu eserlerin dışında; Avni Doğan’ın Elemand Bac’ın kitabından yaptığı, “*Ferdinand Bac’ın Sözleri*”³⁹ adlı eserin çevirisi yapılarak dergiye aktarılmışlardır.

Dergide ayrıca eski ve yeni edebiyat anlayışı üzerine, Osman Faruk Verimer tarafından “*Yenilik ve Eskilik Münakaşası Münasebetiyle*” adlı yazı da derginin 10. sayısında kaleme alınmıştır. Eski adıyla “*Servet-i Fünun*”, Servet-i Fünun adından sonra Uyanış adını alan, son olarakta “*Servet-i Fünun-Uyanış*” adıyla bilinen ve yazar kadrosunu genç edebiyatçıların teşkil

²⁶ İhsan Ozanoğlu, “*Ilgaza Hasret*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 4, Temmuz 1939, s.13.

²⁷ Sabahattin Batur, “*Seher*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:12, Mart 1940, s. 10.

²⁸ Rıfat Ilgaz, “*Kurumuş Çiçek*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 4, Temmuz 1939, s.3.

²⁹ Rıfat Ilgaz, “*Uyku*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:6, Eylül 1939, s.8.

³⁰ Rıfat Ilgaz, “*Beklediğim*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:9, I. Kanun 1939, s.14.

³¹ Şevket Bohça, “*Temaşa*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 7, I. Teşrin 1939, s.8.

³² Şevket Bohça, “*Sonbahar*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:12, Mart 1940, s. 10.

³³ Ahmet Şevket Bohça, “*Kış*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:11, Şubat 1940, s.9.

³⁴ Osman Faruk Verimer, “*Goethe Hayatı ve Eserleri*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:12, Mart 1940, s.3-4; Behçet Kemal Çağlar, “*Aşık Ömer Ağzından*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 7, I. Teşrin 1939, s. 4; N. Güngör, Kastamonu ninnilerinin araştırılması sonucunda bu efsane tespit edilmiştir. Güngör o yılda 70 yaşını doldurmuş olan Nefise nineden taş bebek adlı bu efsaneyi dinlemiştir. Bakz. . Nasih Güngör, “*Taş Bebek Efsanesi*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 5, Ağustos 1939, s.13-14

³⁵ “*Maksat*”, *Yeni Görüş*, Yıl: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.1-2.

³⁶ Gerthart Hauptmann, “*Tren Yolu Bekçisi Til*”, *Yeni Görüş*, (Çev: Osman Faruk Verimer), Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.15-16.

³⁷ W. V. Goethe, “*Faust Gece I*”, *Yeni Görüş*, (Çev: Osman Faruk Verimer), Cilt: 1, Sayı: 11, Şubat 1940, s.6-8.

³⁸ Timm Kröger, “*Sis İçinde*”, *Yeni Görüş*, (Çev: Osman Faruk Verimer), Cilt: 1, Sayı: 12, Mart 1940, s.13-15.

³⁹ Avni Doğan, “*Ferdinand Bac’ın Sözleri*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 3, Haziran 1939, s.14-15.

ettiği mecmua dönemin edebiyat dünyasında önemli bir rol oynamıştır. Türk edebiyatına yeni bir anlayış getirmek ve kendilerini halka takdim etmek için birleşen bu grup adlarına “*Yedi Meşale*” demişlerdir. Servet-i Fünun-Uyanış mecmuasının mücadeleye sahne olduğu şey de ebedi ve ezeli münakaşadır. Yenilik ve eskilik...⁴⁰

Osman Faruk Verimer, derginin ilk sayısında “*San’atkar ve Muhit*” adlı yazısında, sanatçıyı ve onun eserlerinin anlaşılabilirliği için bu sanatçının yetiştiği ortamın çok iyi analiz edilmesi gerektiğini ifade edilmiştir. Ayrıca yazıda sanatçının yaşadığı dönemin ve çevre koşullarının tesirinden bağımsız düşünülmemeyeceğini ifade etmiş ve Türk sanatçıların da yetişme koşullarının iyice tanınmasının zorunlu olduğuna değinilmiştir⁴¹.

Osman Faruk Verimer bu düşüncesi doğrultusunda derginin 5. sayısında; “*Mehmet Emin 70 Yaşında*” adlı yazısında “*Mehmet Emin’de muvaffak bir sanatkârdan daha ziyade geniş halk tabakalarına hitap etmek isteyen bir şair, yol gösteren bir kılavuz, teşvik eden, numune veren bir millet aşığı vasıflarını görüyoruz.*”⁴² ifadelerine yer vererek, yazarın topluma karşı taşıdığı sorumluluklara işaret etmiştir.

Derginin bu hassasiyetlerinin yanında 3. sayıda “*Wertherin Radyo Temsili Münasebetiyle*” adlı yazıda “*Yeni Ankara Radyosu*” nda Werther’in radyoda temsilinin verilmesi halinde eserin ruhuna ve mevzuuna sadık kalınması vurgulanmıştır⁴³.

2. Sosyal İçerikli Yazılar

Yeni Görüş dergisinin sosyal içerikli yazılarında fertlerin sosyal yaşamda birbirlerine karşı sorumlulukları ve kanunlar karşısında ödevleri, yurt sevgisi, aile ve çocuk terbiyesi, sosyal ve ulusal kurumlar ve bunların yurda sağladıkları büyük faydalar, köycülük ve köy kalkınması üzerine yapılan çalışmalar yer almıştır.

⁴⁰ Osman Faruk Verimer, “Yenilik ve Eskilik Münakaşası Münasebetiyle”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:10, II. Kanun 1940, s.3-6.

⁴¹ Osman Faruk Verimer, “San’atkar ve Muhit”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.7-8.

⁴² “Mehmet Emin 70 Yaşında”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 5, Ağustos 1939, s.3-5.

⁴³ “Wertherin Radyo Temsili Münasebetiyle”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 3, Haziran 1939, s.1-2.

Bu bağlamda derginin önemli yazarlarından olan İrfan Alıcıoğlu “İstedığımız Gençlik Nasıl Yetişir” adlı yazı dizisinde gençliğin terbiyesi bahsi üzerinde durmuştur. Alıcıoğlu, derginin 4. sayısında, “Türkiye Cumhuriyeti’nin direklerini ayakta tutacak olan manevi akidelerimizi bütün şümülü ile milletimize, bilhassa gençliğe aşılama ve onu iman haline getirmek lazımdır. Bu işi de ancak yapacak terbiyedir. Bu mevzuda Atatürk’ün bu yüksek görüşlerinden alınmış bir ilhamdan başka bir şey değildir.” ifadelerine yer vererek Türk Milleti’nin çocuklarına aşılayacağı manevi idealleri Cumhuriyetçilik, Laiklik, İnkılâpçılık, Devletçilik, Milliyetçilik, Halkçılık olarak belirtilmiştir. Bu esaslar dâhilinde yetiştirilen gençliğin bütün insanlığın durumu hakkında bilgi edinme gayreti içinde olacağı ve nihayet yaşamak için bir kâinat ve hayat idealine bağlanacağı vurgulanmıştır⁴⁴. Alıcıoğlu, derginin 6. sayısında Halkevlerinin “halk terbiyesi”nin gerçekleştirilmesinde önemli bir yere sahip olacağını vurgulamıştır⁴⁵. Halk terbiyesi bahsine örnek olabilecek diğer bir yazı ise derginin 12. sayısında “Türk Vatandaşına Şu Hakikati Çok İyi Öğretmelidir” başlıklı yazısında yayımlanmıştır. Bu yazıda; Türk vatandaşına öğretilen en esaslı hakikatlerden ilkinin; “Vatandaşın maddi ve manevi hayatının inkişafının, Türk Milleti’nin müstakil, hür olarak yaşamasına bağlı olmaktan” geçtiği vurgulanmıştır⁴⁶.

Dergide en fazla yer bulan konulardan bir diğeri de Halkevlerinin kuruluş amaçları, işleyişi ve örgüt yapısı üzerine olan yazılardır. Bu yazılarda genellikle Halkevi talimatnamelerinden alıntılar yapılmış, Halkevlerinin kısa sürede önemli bir ilerleme kaydettiği belirtilmiştir. Derginin 11. sayısında Başbakan Refik Saydam’ın 25 Şubat 1940 tarihinde Ankara Halkevi’nde yaptığı konuşma “Türk Münevverleri Bulduğunuz Yerlerdeki Halkevlerini ve Halkodalarını Sizlere Güvenerek Açmış ve Sizlere Emanet Etmiş Bulunuyoruz” başlığı altında yayımlanmıştır. Bu yazıda; “Halkevleri bütün vatandaşların müşterek malıdır. Halkevlerimizin, temiz, feyizli ve ilerler bir halde olması bütün devlet memurlarının, vatandaki bütün entelektüel sınıfın, bütün ilerlemek isteyen unsurun müşterek malı, müşterek vasıtası olmuştur. Halkevlerinin herhangi bir muvaffakiyetsizliğinden doğacak herhangi bir mesuliyet hepsinin

⁴⁴ İrfan Alıcıoğlu, “İstedığımız Gençlik Nasıl Yetişir”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 4, Temmuz 1939, s.7-10; Ayrıca bakz. “Muhiti Teşkil Etmek Lazımdır”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 4, Temmuz 1939, s.1-2.

⁴⁵ İrfan Alıcıoğlu “İstedığımız Gençlik Nasıl Yetişir”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:6, Eylül 1939, s.2-3.

⁴⁶ “Türk Vatandaşına Şu Hakikati Çok İyi Öğretmelidir”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:12, Mart 1940, s.1-2.

boynundadır.”⁴⁷ ifadelerine yer verilmiştir. Ayrıca, Osman Faruk Verimer derginin 11. sayısında “*Halkevi ve Halkevliler*”⁴⁸ adlı yazısında Halkevlerinin Türk İnkılabı’nın kazanımı doğrultusundaki faaliyetlerine işaret edilmiştir.

Dergide işlenen konular arasında yer alan köycülük çalışmaları ve özellikle de köy kalkınması hususu bu dönemde nüfusunun büyük kısmını köylü vatandaşların oluşturduğu Türkiye özelinde de son derece önemlidir. Bu yazılarda özellikle köylünün sosyal ve iktisadi durumu, gelenek ve görenekleri hakkında da bilgi edinmek mümkündür. Bu bağlamda hazırlanan yazılara örnek teşkil edecek olan İrfan Alıçoğlu’nun derginin 4. sayısındaki, “*Bizim Anladığımız Köy Kalkınması*” adlı yazıda Türkiye Cumhuriyeti’nin köylü kütlesinin kalkınması işinde de yapılacak ilk işin köyün ve köylünün ne olduğunu bilmekten geçtiğini ifade edilmiştir. Özetle bu yazıda, köyün maddi ve manevi hayatının etüt edilmesinin gerektiği bu doğrultuda köyde ne yapılması isteniyorsa bunların örneklerinin vücuda getirilmesi vurgulanmıştır. Alıçoğlu köy kalkınmasından anlaşılan unsurların somut bir hale getirilerek, köylüye bu somut örneklerin yine köylü vatandaşlar tarafından kazanımının gerekliliği üzerinde durmuştur⁴⁹.

Alıçoğlu derginin 3. sayısında “*Köy Değirmeninin Vazifesi*” adlı yazısında yaratıcı bir örnek vermek suretiyle köylerde var olan kaynaklar vasıtasıyla köylü vatandaşların Türkiye hakkındaki bilgilerinin, Türk İnkılâbına ait mefhumların, bu inkılâbın önderlerine ait tasavvurlarının arttırılacağı üzerinde durmuştur⁵⁰.

Dergide önemli sayabileceğimiz yazılardan birisi de 5. sayıda yayımlanmış olan “*Bir Öğretmenli Beş Sınıflı Köy Okulu*” adlı yazıdır. Bu yazı özellikle dönemin Milli Eğitim politikalarına dair önemli ipuçları vermektedir. Bu yazıda, Maarif Şurası’nın köylü vatandaşların çocuklarının eğitimine ilişkin aldığı beş sınıflı köy okulu kararı eleştirilmiş ve köy okullarının beş sınıfa çıkarılmasının yanlış anlaşıldığı ifade edilmiştir.

⁴⁷ “Türk Münevverleri Bulduğunuz Yerlerdeki Halkevlerini ve Halkodalarını Sizlere Güvenerek Açmış ve Sizlere Emanet Etmiş Bulunuyoruz”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:11, Şubat 1940, s.3.

⁴⁸ Osman Faruk Verimer, “Halkevi ve Halkevliler”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:11, Şubat 1940, s.4-5.

⁴⁹ İrfan Alıçoğlu, “Bizim Anladığımız Köy Kalkınması”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 4, Temmuz 1939, s.2-3.

⁵⁰ Bu yazıda, köy meydanının yanı başındaki değirmene bağlanacak bir buçuk, beş kilovatlık bir dinamodan çıkacak elektrik aydınlığından istifade ederek köy halkına bir sinema ile inkılâbın eserlerini göstermenin mümkün olabileceği üzerinde durulmuştur. Bakz. İrfan Alıçoğlu, “Köy Değirmeninin Vazifesi”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 3, Haziran 1939, s.9.

Toplumsal ve Kültürel İşlevi Yönünden Yeni Görüş Dergisi

CHP'nin bu dönemde yapılan kongresinde köy çocuklarının da şehir çocukları gibi beş yıllık okullarda okutulması kararının hayata geçirilmesi için alındığı ifade edilmiştir. Fakat idarecilerin bu amaçtan farklı olarak tek öğretmenli beş sınıflı eğitim-öğretim uygulamasına devam etme isteklerinin yanlışlığına dikkat çekilmiştir. Esasında o dönemde var olan bir öğretmenli üç sınıflı bir okul ile yeni dönemde tatbik edilmek istenen yine bir öğretmenli beş sınıflı bir okul arasında köy çocuğunu yetiştirme bakımından hiçbir fark olmayacaktır. Esas üzerinde durulması gereken ise, köylerde beş öğretmenli beş sınıflı okul uygulamasına geçilmesidir⁵¹.

Ayrıca dergide dönemin şartları açısından en az eğitim kadar önem taşıyan savaşların, toplumlar üzerinde bıraktığı acı sonuçlar üzerinde de durulmuştur. Özellikle iktisadi anlamda I. Dünya Savaşı'nın Türk toplumu üzerinde bıraktığı izler Avni Doğan, "*Acı Bir Mukayese*" adlı yazısında kaleme alınmıştır⁵².

Bu konuların yanında derginin yayınlandığı dönemde gerçekleşen Anadolu'nun doğu ve orta sahalılarını etkisi altında bırakan deprem felaketine dair yazılara da yer verilmiştir. Depremin özellikle sosyal çevrede yarattığı derin tesir derginin 9. sayısında "*İçimizden Çıkmayacak Acı*" başlıklı yazıda ifade edilmiştir⁵³. Derginin 10. sayısında bu felaket sonrasında Türk Milleti'nin bir bütün olduğu ve ülkenin tüm yurttaşlarını harekete geçirdiği belirtilmiştir⁵⁴. "*Biz Böyle Acı Duyar, Böyle Karşı Koyarız*" başlıklı bu yazıda, bir ilkokul öğrencisinin sırtından çıkarıp verdiği ceketinin cebine ufacık bir kâğıt parçası koyarak "*Kardeşim, güle güle gey, kusura bakma!*" diye yazmasını tetkik ederek bunun üzerinde düşünecek olursak, içten gelen bu yardıma koşmanın gözle görülür sebeplerini anlayabiliriz. Bu örnek Türk Milleti'nin milli birliğine ilişkin hassasiyetini ortaya koymaktadır⁵⁵. Bu bağlamda Türk Milleti'nin karşılaşılan felaketler karşısında aldığı tavır günümüzde de yaşadığımız acı olaylarda bizzat gözle görülmektedir.

Derginin üzerinde hassasiyetle durduğu bir diğer mesele ise, bilim ve tekniğin kazanımlarının ışığında Türk gençliğinin geliştirilmesi olgusudur. Dergide bu esas şu şekilde ifade edilmeye çalışılmıştır: "*Bu hayat ve kainat görüşleri bir mutaassıbın cahilane görüşleri değil, ilmin tekniğin ve hayat realitelerinin direklerine dayanan bir görüş olmalıdır. Derginin en*

⁵¹ "Bir Öğretmenli Beş Sınıflı Köy Okulu", *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 5, Ağustos 1939, s.1-3.

⁵² Avni Doğan, "Acı Bir Mukayese", *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 3, Haziran 1939, s.3-4.

⁵³ "İçimizden Çıkmayacak Acı", *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:9, I. Kanun 1939, s.1-2.

⁵⁴ "İçimizden Çıkmayacak Acı", *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:9, I. Kanun 1939, s.1-2.

⁵⁵ "Biz Böyle Acı Duyar, Böyle Karşı Koyarız", *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:10, II. Kanun 1940, s.1.

*büyük hedeflerinden birisi dar görüşlülükle ve müteassıp görüşlülükle elinden geldiği kadar mücadele etmektir.”*⁵⁶ Bu meyandaki çalışmalardan birisi İrfan Alıcıoğlu'nun, “*Felaketlerimizin de Saadetlerimizin de Kaynağı Şuur Âlemidir*” adlı yazısıdır:

*“Kendi haricinde olan giden hadiselerin künhüne vakıf olmağa gayret eden canlının en mütekâmil kısmına insan diyoruz. Bugün beşeriyeti sınımsız çerçevesi içinde tutan ve yaşamakta olan kıymet hükümleri yeni bir tenkide tabi tutulup mahiyetleri üzerinde bir daha yeni baştan düşünilemeyecek olursa bütün insanlık tasavvur edebildiğimiz derecede büyük felaketler ile karşılaşacaktır. Gelecekte böyle bir felaketin önüne geçmek bizim anlayışımıza göre içtimai ve ruhi hayatımızı idare eden kıymet hükümlerinin bünyesinde yapılacak geniş mikyasta bir tenkide bağlıdır.”*⁵⁷

Alıcıoğlu bu yazısında hareketle sosyal yaşamda maddi ve manevi bir takım sosyal inanışların, esasında psikolojik düşüncelerin eseri olduğuna işaret etmiştir.

Derginin yayınlanma amacında insan zekâsı devamlı surette ön plana çıkarılmıştır. Bu içerikteki yazıların çoğunluğu İrfan Alıcıoğlu tarafından kaleme alınmıştır: “*Kıymet Hükümleri ve İrade*”⁵⁸, “*Nerden Gelip Nereye Gidiyoruz*”⁵⁹, “*Zekâyı Kullanmasını Bilmek Lazımdır*”⁶⁰, “*Zekâ ve İrade*”⁶¹, “*Var Olduğuna İnanmışığımız Kıymetlerden Zaman ve Mekân*”⁶². Bu hususta Avni Doğan'ın “*Nikbinlik*”⁶³ adlı yazısında özellikle milletimizin Cumhuriyet idaresi öncesinde içinde yaşadığı ruh haline gönderme yapılmıştır.

⁵⁶ “Maksat”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.1.

⁵⁷ İrfan Alıcıoğlu, “Felaketlerimizin de Saadetlerimizin de Kaynağı Şuur Alemidir”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 3, Haziran 1939, s.5-6.

⁵⁸ İrfan Alıcıoğlu, “Kıymet Hükümleri ve İrade”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 7, I. Teşrin 1939, s.5-7.

⁵⁹ İrfan Alıcıoğlu, “Nerden Gelip Nereye Gidiyoruz”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.9-10.

⁶⁰ İrfan Alıcıoğlu, “Zekâyı Kullanmasını Bilmek Lazımdır”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:2, Mayıs 1939, s.8.

⁶¹ İrfan Alıcıoğlu, “Zeka ve İrade”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 4, Temmuz 1939, s.6-7.

⁶² İrfan Alıcıoğlu, “Var Olduğuna İnanmışığımız Kıymetlerden Zaman ve Mekan I”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:9, I. Kanun 1939, s.6-7.

⁶³ Avni Doğan, “Nikbinlik”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:2, Mayıs 1939, s.4.

Dergide okuyucuların son bilimsel gelişmelerden yararlanabileceği yazılara da yer verilmiştir. Bu yazıların büyük bir bölümünün ise fizik sahası ile ilgili olması dikkat çekicidir. Bu yazılardan birçoğu Naci Çatalgil tarafından kaleme alınmıştır. Çatalgil, “*Muasır Fizik ve Tekâmülü*” adlı yazıları derginin 3., 5. ve 6. sayılarında yayınlanmıştır.⁶⁴ Bilimsel amaçlı kaleme alınan “*Kainat ve Planetler Sisteminin Teşekkül Tarzı*”⁶⁵ yazı ise insanların coğrafi sahada bilgilerini arttırmaya yöneliktir. Dergide Muin Tayanç tarafından kaleme alınan “*Verem ve Korunma Çareleri*” adlı yazıda vereme karşı insan sağlığının korunmasına ilişkin bilgiler verilerek hastalıklara karşı halk bilinçlendirilmeye çalışılmıştır.⁶⁶

3. Cumhuriyet İdeolojisinin Kazandırılmasına Yönelik Yazılar

Yeni Görüş dergisinde yer verilen konuların başında Atatürk’ün hayatı ve şahsi hususiyetleri ile Atatürk İlke ve İnkılâpları’na ilişkin yazılar gelmektedir. Nitekim derginin 4. sayısında da İrfan Alıcıoğlu, “*İstediğimiz Gençlik Nasıl Yetişir*” adlı yazısında, Atatürk İlkeleri ve İnkılâpları’nın halka anlatılması ve benimsetilmesinin gerekliliği üzerinde durmuştur. Bu sayede, Türkiye Cumhuriyeti’nin temel değerlerini ayakta tutacak olan manevi değerlerin milletimize, bilhassa gençliğe aşılması ve bu mevzuda Atatürk’ün bu yüksek görüşlerinden alınmış bir ilhamla gerçekleştirilebileceği üzerinde durulmuştur.⁶⁷

Derginin 9. 10. ve 11. sayılarında Adnan Ertuna, “*Türkiye’de Reform*” başlıklı yazısında Türk tarihinde “*reform*” olup olmadığını, tahlil etmek suretiyle reformlaşma sürecinin Türk tarihi açısından önemini ve Avrupa reformu ile arasındaki benzerlik ve farklıklar tespit edilmeye çalışmıştır.⁶⁸

Dergide Atatürk’ün hayatına, hususiyetlerine ve siyasi ve askeri faaliyetlerine ilişkin pek çok yazı yer almıştır. Dönemin Kastamonu Valisi Avni Doğan derginin ilk sayısında “*Şef*” adlı yazısında liderlerin toplumsal

⁶⁴ Bu yazıların örnekleri için bakz. Naci Çatalgil, “*Muasır Fizik ve Tekâmülü*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 3, Haziran 1939, s.7-8;

⁶⁵ “*Kainat ve Planetler Sisteminin Teşekkül Tarzı*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:10, II. Kanun 1940, s. 8-10.

⁶⁶ Muin Tayanç, “*Verem ve Korunma Çareleri*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:11, Şubat 1940, s.13-14.

⁶⁷ İrfan Alıcıoğlu, “*İstediğimiz Gençlik Nasıl Yetişir*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 4, Temmuz 1939, s.7-10.

⁶⁸ Adnan Ertuna, “*Türkiye’de Reform*”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:11, Şubat 1940, s.9.

yaşamda gerekliliğine ve liderlerin şahsiyetlerinin şekillenmesinde çevresel faktörlerin ve yetiştirme şartlarının bir bütün içerisinde değerlendirilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Bu bağlamda Mustafa Kemal Atatürk'ün hususiyetlerine işaret edilmiş ve ölümünün ardından Cumhuriyetin değerlerine sıkı sıkıya bağlı olan İsmet İnönü'nün, onun ardından Türk Milleti'nin lideri olduğuna gönderme yapılmıştır⁶⁹. İsmet İnönü'nün Atatürk'ün hayatı ile ilke ve inkılâplarına ilişkin olarak Kastamonu Parti Kongresi'nde yaptığı konuşmaya derginin 1. sayısında yer verilmiştir⁷⁰.

Dergide özellikle Milli bayramların ve diğer önemli günlerinin yıldönümlerinde Cumhuriyet rejiminin kazanımlarına değinilmiş ve Atatürk İlke ve İnkılâpları özellikle de kültür alanında yapılan inkılâplar hakkında açıklamalar yapılmıştır. Bu çerçevede İrfan Alıcıoğlu tarafından derginin ilk sayısında kaleme alınan, “23 Nisanı Doğuran Ruh” adlı yazıda düşünsel yapının tarihi oluşum süreci ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu yazıda bazı tespitler dikkat çekicidir:

“23 Nisan 1920 Türk ırkının ezeli olan hür yaşama temayülünün ne kadar derinden ve candan ifadesi olduğu ulusumuzun, Cumhuriyet idaresine intibakta gösterdiği süratten anlaşılır. Türk Ulusu ruhunun temayüllerini tatmin etmeyen her idareye isyankârdır. Hatta tabiatın kanunlarına bile isyankârdır. Türk Ulusu esareti ne madde ne de mana karşısında asla kabul etmemiştir... Bu mücadeledeki galibiyetin en bariz ifadesi, Türk medeniyetinin doğuşudur. Hür iradenin faaliyetine en uygun gelen, hür yaşama temayülünü en kuvvetli ifade eden bir idare tarzı bir hükümet şeklidir.”⁷¹

İrfan Alıcıoğlu, derginin 2. sayısında “19 Mayıs” adlı yazısında Milli Mücadele Hareketi'nin başlangıcı olan Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından Cumhuriyet idaresine geçiş tarihi olan 29 Ekim 1923 tarihine kadar yaşanan süreç edebi bir dille anlatılmaya çalışılmıştır. Mustafa Kemal'in Anadolu'ya geçişinin sonrasında “Ümmetçi” siyasetten ayrılarak “Milliyetçi” bir siyasetin oluşum süreci, “Hâkimiyet-i Milliye'ye müstenit

⁶⁹ Avni Doğan, “Şef”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.3-4.

⁷⁰ “Milli Şef İsmet İnönü'nün Kastamonu Parti Kongresi'nde İrad Buyurdukları Tarihi Nutuk”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.8.

⁷¹ İrfan Alıcıoğlu, “23 Nisanı Doğuran Ruh”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 1939, s.4-6.

bilakaydū şart müstakil yeni bir Türk Devleti” tesis etme süreci önemle ifadelendirilmiştir⁷².

Mustafa Kemal Atatürk’ün ölüm yıldönümü münasebetiyle derginin 8. sayısı tamamen Mustafa Kemal Atatürk’e ithaf edilmiştir. Bu sayıda sırasıyla “*Atatürk’ün Türk Gençliği’ne Hitabesi*”⁷³, İsmet İnönü’nün Atatürk’ün ölümü dolayısıyla “*21 Kasım 1938 Tarihli Büyük Türk Milleti’ne Beyanamesi*”⁷⁴, Avni Doğan’ın, “*Atatürk’e Ait Hatıralar*”⁷⁵; Osman Faruk Verimer’in, “*O*”⁷⁶, “*Anıt-Kabir*”⁷⁷, “*Atatürk 1925’de Kastamonu’yu Teşrif Ettikleri Zaman İnebolu’da İrad Buyurdıkları Nutuk*”⁷⁸; Ali Oğuz’un, “*Atatürk*”⁷⁹ adlı yazıları yer almıştır.

Derginin 8. sayısının hemen hemen tamamında, Atatürk’ün ölümü üzerine duyulan üzüntüye ve O’nun yapmış olduğu büyük eserlerine ilişkin yazı ve şiirlere yer verilmiştir⁸⁰. Osman Faruk Verimer, Atatürk’ün ölümünden duyduğu üzüntüyü “*Göklere Doğru*” adlı şiirinin bir bölümünde şu ifadelerle yer vererek okuyucularla paylaşmıştır:

*Haydi, sormayın, geçin asırlar, haydi geçin!
Onu aramak için, izini bulmak için
Göğe yükselen dağlar Türkün yashı başıdır.
Bundan sonra yağacak yağmurlar gözyaşındır.*⁸¹

SONUÇ

Yeni Görüş Dergisi, Türkiye’de yeni yapılanmanın temel unsurlarından birisi olarak Cumhuriyet ideolojisinin halkla bütünleşmesi ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâpları’nın eğitim konusunda eksikliklerin yoğun bir şekilde hissedildiği kırsal kesime anlatılması amacıyla yayın hayatına dâhil olmuştur. Yeni Görüş Dergisi çatısı altında görev alan yazarlar içinde

⁷² İrfan Alıcıoğlu, “19 Mayıs”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:2, Mayıs 1939, s.5-7.

⁷³ “Atatürk Diyor ki”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:8, II. Teşrin 1939, s.1.

⁷⁴ “İnönü Diyor Ki”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:8, II. Teşrin 1939, s.2.

⁷⁵ Avni Doğan, “Atatürk’e Ait Hatıralar”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:8, II. Teşrin 1939, s.3-4.

⁷⁶ Faruk Verimer, “O”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:8, II. Teşrin 1939, s.5.

⁷⁷ Osman Faruk Verimer, “Anıt-Kabir”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı: 7, I. Teşrin 1939, s.3-4.

⁷⁸ “Atatürk 1925’de Kastamonu’yu Teşrif Ettikleri Zaman İnebolu’da İrad Buyurdıkları Nutuk”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:8, II. Teşrin 1939, s. 7-12.

⁷⁹ Ali Oğuz, “Atatürk”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:8, II. Teşrin 1939, s. 15-16.

⁸⁰ Bakz. *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:8, II. Teşrin 1939, s. 1-16.

⁸¹ Osman Faruk Verimer, “Göklere Doğru”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:8, II. Teşrin 1939, s.6; Atatürk’ün ölümünden duyduğu üzüntüyü ifade eden bir diğer yazar için bakz. Ahmet Şevket Boşca, “10 Teşrinisani”, *Yeni Görüş*, Cilt: 1, Sayı:8, II. Teşrin 1939, s.4.

yaşadıkları dönemin de koşulları dikkate alınacak olursa, bu şartlar altında, halkın değişik konularda bilinçlendirilmesi amacıyla önemli araştırmaların yapılmasına katkı sağlamışlardır. İrfan Alıcıoğlu ve Emrullah D. Kaya özellikle kırsal kalkınma “Köy Kalkınması” konusu üzerine yaptığı araştırmalarla nüfusunun %80’ini köylü kesimin oluşturduğu Türkiye’de köy halkının yaşam koşullarının iyileştirilmesine katkı sağlamaya çalışmıştır.

Derginin ilk sayısında yer alan “*milli bir ülküye, muayyen bir hayat telakkisine, muayyen bir dünya görüşüne*” dayanak ve bu doğrultuda “*söz ve hareket birliği*” sağlamak amacıyla özellikle genç nüfusun geliştirilmesine ve ilerlemesine yönelik yazılara ağırlık verilmiştir. Derginin sosyal içerikli yazılarında fertlerin sosyal yaşamda birbirlerine ve çevrelerine karşı sorumlulukları ve hukuk karşısındaki ödevleri, aile ve çocuk terbiyesi, sosyal ve ulusal kurumlar ve bunların ülkeye faydaları işlenmiştir. Bu içerikteki yazıların önemli bir bölümü İrfan Alıcıoğlu tarafından kaleme alınmıştır. Alıcıoğlu, “*İstediğimiz Gençlik Nasıl Yetişir?*” adlı yazısında Türk Milleti’nin çocuklarına ve gençlerine aşılacağı manevi idealleri Cumhuriyet ideolojisinin kazanımı olarak belirtmiştir.

Derginin üzerinde hassasiyetle durduğu önemli konulardan birisi de eğitim-öğretim sorunlarıdır. Bu hususta kaleme alınan “*Bir Öğretmenli Beş Sınıflı Köy Okulu*” adlı yazıda dönemin eğitim politikaları en açık dille eleştirilmiş ve çözüm üretilmesine katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca dergide sosyal yardımlaşma duygularını güçlendirmek amacıyla derginin yayımlandığı dönemde yaşanan deprem felaketi sonrasında yaşanan yardım seferberliği kaleme alınmıştır.

Yeni Görüş Dergisi yayın hayatı süresi içinde genel olarak ilk sayısında yer alan programa uygun bir yayın çizgisi takip ederek, özellikle Kastamonu ve çevresinde ilim, fikir ve sanat alanlarında önemli bir başarıya imza atmıştır. Türk aydınlarının kaleminden tarihî, sosyal ve kültürel içerikte yazılarla halk aydınlatılmaya çalışılmıştır. Derginin hedeflerine ulaşabilmesinde yazar kadrosunun etkili olduğu söylenebilir. Derginin içerik incelemesinde, derginin çıkış amaçlarına uygun çalışmalar yaptığı açıktır.

KAYNAKÇA

DEMİRCİOĞLU, Aziz (1981), *100 Yıllık Kastamonu Basını 1872–1972*, Kastamonu.

Ilgas, Kastamonu Halkevi Dergisi, Sayı: 1-5, Nisan 1936-Ağustos 1936.

Toplumsal ve Kültürel İşlevi Yönünden Yeni Görüş Dergisi

- OZANOĞLU, Ozan (2001), “Bütün Yönleriyle İhsan Ozanoğlu”, *Birinci Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri*, (21-23 Eylül 2000), Kastamonu, 333-342.
- TÜLBENTÇİ, Ferudun Fazıl (1941), *Cumhuriyetten Sonra Çıkan Gazeteler ve Mecmualar*, Ankara: Başvekalet Matbuat Umum Müdürlüğü Yayınları.
Yeni Görüş, Cild: 1, Sayı:1-12, Nisan 1939-Mart 1940.
- YILDIZ, Naciye (2005), “Kastamonu Halkevi’nin Yayın Organı Olan İlgas Dergisi”, *İkinci Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri*, (18-20 Eylül 2003), Ankara, 231-236.
- ZENGİN, Ahmet Yaşar (2001), “Aşık İhsan Ozanoğlu Üzerine Düşünceler”, *Birinci Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri*, (21-23 Eylül 2000), Kastamonu, 197-208.